DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)
27. januar 1994 *

I sag C-287/92,

angående en anmodning, som Social Security Commissioner (Det Forenede Kongerige) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Alison Maitland Toosey

mod

Chief Adjudication Officer,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6),

har

* Processprog: engelsk.

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, D. A. O. Edward, og dommerne R. Joliet og G. C. Rodríguez Iglesias (refererende dommer),

generaladvokat: C. O. Lenz
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Alison Maitland Toosey ved Disability Law and Advisory Centre og barrister M. Allan

— Det Forenede Kongeriges regering ved J. E. Collins, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget, og barrister N. Paines

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved N. Khan, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at Det Forenede Kongerige og Kommissionen har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 23. september 1993,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 18. november 1993,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 5. juni 1992 indgået til Domstolen den 30. juni 1992 har Social Security Commissioner (Det Forenede Kongerige) i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt flere præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en tvist mellem A. M. Toosey og Chief Adjudication Officer, som angår Toosey's ret til invaliditetsydelser.

3 Toosey, der er britisk statsborger, var beskæftiget i Det Forenede Kongerige i årene 1964 og 1965. Hun har ikke siden haft beskæftigelse dér. I 1973 flyttede hun på grund af sin mands arbejde med sin familie til Belgien, hvor hun arbejdede fra slutningen af 1974 til den 18. marts 1982.

4 Hun ophørte med at arbejde i marts 1982 som følge af spastisk hemiplegi, der har bundet hende til en kørestol. I oktober 1983 flyttede familien fra Belgien til Frankrig. I juli 1985 vendte den tilbage til Det Forenede Kongerige.

5 Den 19. december 1986 ansøgte Toosey i Det Forenede Kongerige om »Severe Disablement Allowance« (ydelser i anledning af svær invaliditet, herefter benævnt »SDA«) i henhold til section 36 i Social Security Act 1975.

6 Ansøgningen blev afslået af King's Lynn social security appeal tribunal med den begrundelse, at selv om Toosey opfyldte kravene med hensyn til ophold i Det Forenede Kongerige, opfyldte hun ikke kravet om bopæl, jf. regulation 3 i Social Security (Severe Disablement Allowance) Regulations 1984, idet hun ikke havde haft bopæl i Det Forenede Kongerige i mindst ti af de tyve år, der gik forud for indgivelsen af hendes ansøgning.

7 Toosey gjorde imidlertid gældende, at hun har krav på at få udbetalt SDA i henhold til forordning nr. 1408/71. Hendes tilfælde er omfattet af artikel 39, stk. 5, i denne forordning, således som den var affattet før ikrafttrædelsen af Rådets forordning (EØF) nr. 1248/92 af 30. april 1992 om ændring af forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, og forordning (EØF) nr. 574/72 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71 (EFT L 136, s. 7), idet hun tilhører den personkreds, som artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), finder anvendelse på. Hun er ikke grænsearbejder, men må anses som en arbejdstager, der er helt arbejdsløs, som er vendt tilbage til bopælsmedlemsstaten, og som derfor i Det Forenede Kongerige har krav på ydelser i henhold til britisk lovgivning.

8 Toosey indbragte afgørelsen fra King's Lynn social security appeal tribunal for Social Security Commissioner, der har besluttet at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), første punktum, i forordning nr. 1408/71 fortolkes således, at det finder anvendelse på en arbejdstager, der

a) har bopæl og er beskæftiget i medlemsstat A (som han eller hun er statsborger i)

b) herefter flytter med sin familie til medlemsstat B, hvor han eller hun har bopæl i ti år, udøver beskæftigelse og bliver uarbejdsdygtig med påfølgende invaliditet

c) derefter flytter med sin familie til medlemsstat C, hvor han eller hun har bopæl i to år, men ikke udøver beskæftigelse (som følge af invaliditeten), og

d) endelig tager bopæl på ny i medlemsstat A, hvor han eller hun hverken er beskæftiget eller lader sig registrere som arbejdssøgende (som følge af invaliditeten)?

Såfremt spørgsmål 1) besvares bekræftende,

2) hvorledes skal en national retsinstans da afgøre, hvorvidt en ansøgning fra en arbejdstager som omhandlet i spørgsmål 1) ('ansøgeren') om invaliditetsydelser skal indgives til institutionen i den medlemsstat, der er angivet i forordningens artikel 39, stk. 1, eller til institutionen i den medlemsstat, der er angivet i forordningens artikel 39, stk. 5, sammenholdt med artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), første punktum, og:

a) Finder artikel 39, stk. 1, kun anvendelse, såfremt ansøgeren er forblevet i den medlemsstat, hvor han eller hun senest har været beskæftiget?

b) Under hvilke omstændigheder kan ansøgeren søge om ydelser fra institutionen i den medlemsstat, der er angivet i forordningens artikel 39, stk. 5?

c) Kan ansøgeren vælge, hvilken institution han eller hun ønsker at indgive ansøgningen til?

3) Skal ordene 'efter den for denne institution gældende lovgivning' i artikel 39, stk. 5, forstås således, at der herved også sigtes til de betingelser vedrørende ophold eller bopæl i en medlemsstat, som i henhold til en sådan lovgivning skal være opfyldt, for at der består en ret til en ikke-bidragsafhængig ydelse?

4) Såfremt spørgsmål 3) besvares bekræftende, ønskes det oplyst, hvorvidt artikel 38 i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at den kompetente institution i en medlemsstat, efter hvis lovgivning retten til ydelser er betinget af, at der er tilbagelagt en bopælsperiode, er forpligtet til at tage hensyn til perioder, hvori ansøgeren har haft bopæl i andre medlemsstater, således at disse betragtes som perioder, hvori den pågældende har haft bopæl i medlemsstaten?

Såfremt spørgsmål 1) besvares benægtende,

5) er den kompetente institution i en medlemsstat, efter hvis lovgivning retten til ydelser er betinget af, at der er tilbagelagt en bopælsperiode, da forpligtet til at tage hensyn til perioder, hvori ansøgeren har haft bopæl i andre medlemsstater, således at disse betragtes som perioder, hvori den pågældende har haft bopæl i medlemsstaten?

Såfremt spørgsmål 1) og 5) besvares benægtende, og ansøgeren må indgive ansøgning om ydelser i henhold til artikel 39, stk. 1, i medlemsstat B,

6) påhviler der da den kompetente institution i medlemsstat A forpligtelser over for ansøgeren, og er denne institution da navnlig forpligtet

a) til at fremme behandlingen af den pågældendes ansøgning efter artikel 35, stk. 1, i forordning nr. 574/72, og/eller

b) til at udbetale ydelser til ansøgeren i henhold til de for institutionen gældende bestemmelser for senere at få udgifterne refunderet af medlemsstat B?«

Det første spørgsmål

9 Det bemærkes indledningsvis, at personer, der er omfattet af forordning nr. 1408/71, i henhold til dennes artikel 13, stk. 1, som hovedregel alene er undergivet lovgivningen i én medlemsstat. Ifølge artikel 13, stk. 2, litra a), er en person, der har lønnet beskæftigelse på en medlemsstats område, omfattet af denne stats lovgivning.

10 I overensstemmelse med hovedreglen bestemmer artikel 39, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, at hvad angår invaliditetsydelser er den kompetente medlemsstat den, »hvis lovgivning fandt anvendelse på det tidspunkt, da uarbejdsdygtigheden med påfølgende invaliditet indtrådte«.

11 I henhold til artikel 39, stk. 5, er det dog bopælsmedlemsstaten, der er den kompetente medlemsstat for så vidt angår »en helt arbejdsløs arbejdstager, som er omfattet af bestemmelserne i artikel 71, stk. 1, litra a), nr. ii), eller litra b), nr. ii), første punktum«.

12 Artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), første punktum, indeholder følgende bestemmelse: »Andre arbejdstagere end grænsearbejdere, der er helt arbejdsløse, og som stiller sig til rådighed for arbejdsformidlingen i den medlemsstat, på hvis område de er bosat, eller som vender tilbage til denne stats område, modtager ydelser efter denne stats lovgivning, som om de senest havde været beskæftiget dér; disse ydelser udbetales af bopælsstedets institution for denne institutions regning...«

13 Det fremgår af såvel overskriften til den afdeling af forordning nr. 1408/71, som artikel 71 er den eneste artikel i, som af Domstolens praksis, at den første forudsætning for, at artikel 71 overhovedet kan finde anvendelse, er, at den pågældende er bosat i en anden medlemsstat end den, hvis lovgivning han eller hun var omfattet af under sin seneste beskæftigelse (jf. dom af 17.2.1977, sag 76/76, Di Paolo, Sml. s. 315, præmis 17 og 21, af 11.10.1984, sag 128/83, Guyot, Sml. s. 3507, præmis 9, og af 22.9.1988, sag 236/87, Bergemann, Sml. s. 5125).

14 Artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), første punktum, finder derfor ikke anvendelse på en arbejdstager som sagsøgeren i hovedsagen, der, således som det fremgår af ordlyden af det præjudicielle spørgsmål, var bosat i beskæftigelsesmedlemsstaten, nærmere bestemt Belgien, på det tidspunkt, hvor hun blev ramt af uarbejdsdygtighed med påfølgende invaliditet.

15 I modsætning til, hvad sagsøgeren i hovedsagen har gjort gældende, kan denne fortolkning af artikel 71 ikke antages at indebære, at bestemmelsen bliver uden betydning for andre arbejdstagere end grænsearbejdere.

16 Det fremgår nemlig af dommen i Di Paolo-sagen, jf. ovenfor, at bestemmelsen, ud over sæsonarbejdere, også omfatter andre arbejdstagere, der, selv om de er beskæftiget i en anden medlemsstat, har bevaret deres bopæl i det land, hvor deres sædvanlige opholdssted er beliggende, til hvilket de opretholder et snævert tilknytningsforhold, og hvor deres sædvanlige interessecentrum befinder sig.

17 Det første præjudicielle spørgsmål må herefter besvares benægtende.

Det andet, tredje, fjerde og femte spørgsmål

18 Da det andet, tredje og fjerde spørgsmål kun er blevet forelagt for det tilfælde, at det første spørgsmål besvares bekræftende, er det ufornødent at besvare disse spørgsmål.

19 Det femte spørgsmål er blevet forelagt for det tilfælde, at det første spørgsmål besvares benægtende. Det fremgår imidlertid af indholdet af det femte spørgsmål, at det er identisk med det fjerde, hvori det forudsættes, at det afhænger af fortolkningen af lovgivningen i bopælsmedlemsstaten, her Det Forenede Kongerige, om der foreligger en ret til invaliditetsydelser over for denne stat.

20 Det fremgår herved af besvarelsen af det første spørgsmål, at den kompetente stat i henseende til udbetaling af invaliditetsydelser i henhold til forordning nr. 1408/71 er den, hvis lovgivning fandt anvendelse på det tidspunkt, hvor arbejdstageren blev uarbejdsdygtig med påfølgende invaliditet (her Belgien). Følgelig er det ufornødent at besvare det femte spørgsmål.

Det sjette spørgsmål

21 Ved det sjette spørgsmål ønsker den nationale retsinstans oplyst, hvilke forpligtelser der påhviler institutionerne i bopælsmedlemsstaten over for en person, der ansøger om invaliditetsydelser, som skal udredes af den medlemsstat, hvori vedkommende senest var beskæftiget.

22 Det fremgår af artikel 86 i forordning nr. 1408/71 og af artikel 35 i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71, som ændret og ajourført ved Rådet forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6), at indgiver den pågældende ansøgning til institutionen i bopælsmedlemsstaten, er denne institution forpligtet til at fremsende ansøgningen til institutionen i den kompetente medlemsstat, dvs. til institutionen i den medlemsstat, hvis lovgivning fandt anvendelse på det tidspunkt, hvor den pågældende blev uarbejdsdygtig med påfølgende invaliditet.

23 Derimod — og i modsætning til den ordning, der gælder andre former for ydelser (jf. f.eks. artikel 36 og 63 i forordning nr. 1408/71) — opstiller forordning nr. 1408/71 ikke nogen forpligtelse for institutionerne i bopælsmedlemsstaten til at udbetale invaliditetsydelser til den pågældende, heller ikke selv om disse vil kunne blive refunderet af den kompetente medlemsstat, jf. dog bestemmelsen i artikel 114 i forordning nr. 574/72 om fremgangsmåden i tilfælde af uenighed mellem institutionerne.

24 Det bemærkes dog, at fællesskabsretten på ingen måde er til hinder for, at institutionen i bopælsmedlemsstaten bistår ansøgeren med at få dennes sag fremmet hos institutionen i den kompetente medlemsstat.

25 Det sjette spørgsmål må herefter besvares med, at institutionen i bopælsmedlemsstaten i henhold til artikel 86 i forordning nr. 1408/71 og artikel 35 i forordning nr. 574/72 er forpligtet til at fremsende en til den indgivet ansøgning om invaliditetsydelser til den kompetente institution i den medlemsstat, hvori ansøgeren senest har været beskæftiget, hvorimod der ikke består nogen forpligtelse for den til at udbetale ydelserne til ansøgeren.

Sagens omkostninger

26 De udgifter, der er afholdt af Det Forenede Kongeriges regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Social Security Commissioner ved kendelse af 5. juni 1992, for ret:

1) **Artikel 71, stk. 1, litra b), nr. ii), første punktum, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983, skal fortolkes således, at det ikke finder anvendelse på en arbejdstager, der**

   a) **har bopæl og er beskæftiget i medlemsstat A (som han eller hun er statsborger i)**

   b) **herefter flytter med sin familie til medlemsstat B, hvor han eller hun har bopæl i ti år, udøver beskæftigelse og bliver uarbejdsdygtig med påfølgende invaliditet**

   c) **derefter flytter med sin familie til medlemsstat C, hvor han eller hun har bopæl i to år, men ikke udøver beskæftigelse (som følge af invaliditeten), og**

   d) **endelig tager bopæl på ny i medlemsstat A, hvor han eller hun hverken er beskæftiget eller lader sig registrere som arbejdssøgende (som følge af invaliditeten).**

2) I henhold til artikel 86 i forordning nr. 1408/71 og artikel 35 i forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83, er institutionen i bopælsmedlemsstaten forpligtet til at fremsende en til den indgivet ansøgning om invaliditetsydelser til den kompetente institution i den medlemsstat, hvori ansøgeren senest har været beskæftiget, hvorimod der ikke består nogen forpligtelse for den til at udbetale ydelserne til ansøgeren.

Edward Joliet Rodríguez Iglesias

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 27. januar 1994.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

D. A. O. Edward
Formand for Første Afdeling